

Plan Odnowy Miejscowości Aktualizacja

NOWOGRODZIEC

na lata 2008 – 2015

Nowogrodzicz, 12 listopad 2008 r.

1. Charakterystyka miejscowości, w której będzie realizowana operacja

1.1. Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, ludność

Miasto Nowogrodzic jest położone w zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie bolesławieckim. Nowogrodzic jest siedzibą gminy miejsko-wiejskiej.

Lokalizacja Nowogrodźca na tle struktury powiatowej województwa dolnośląskiego.

Miasto leży u zbiegu rzek Kwisy i Iwnicy, na obszarze Niziny Śląskiej. Pod względem położenia fizjogeograficznego wg *J.Kondrackiego* miasto znajduje się na pograniczu dwóch prowincji - Nizy Środkowoeuropejskiej i Masywu Czeskiego.

Powierzchnia miejscowości wynosi 1617 ha. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne.

	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
Użytki rolne	1120	69,3
Lasy i grunty leśne	142	8,8
Tereny zabudowane, pozostałe grunty i nieużytki	355	21,9
	1617	100

Struktura użytkowania gruntów (GUS, 2005).

Nowogrodzic liczy 4161 mieszkańców (wg stanu zameldowania na 31.12.2007r.)

Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym) wynosi 47,8 – i jest korzystniejszy niż w powiecie bolesławieckim (53,2) i województwie dolnośląskim (51,6).

1.2. Historia

Pierwsze osadnictwo na obszarze dzisiejszego Nowogrodźca, przypisywane plemionom Bobrzan, wykorzystywało dogodne położenie grodu na niewielkim wzniesieniu w widłach rzek Kwisy i Iwnicy. Położenie predestynowało miejsce do pełnienia roli punktu kontrolnego brodu na średniowiecznym szlaku handlowym „Via Regia” prowadzącego z zachodu na wschód Europy.

Prawa miejskie nadał Nowogrodźcowi książę Henryk Brodaty w 1233 roku. Wg tradycji, już wcześniej - w 1202 r. - władca ten założył przy starej osadzie zamek myśliwski, który w 1217 roku podarował swojej żonie, Jadwidze Śląskiej, a ta z kolei dała go jako uposażenie Zakonowi Sióstr św. Marii Magdaleny. Klasztor stopniowo uzyskiwał coraz większe wpływy, stając się właścicielem pobliskich wsi, a w 1495 roku - samego miasta. Dobra klasztorne zsekularyzowano dopiero w 1810 roku.

Fragment ruin klasztoru Magdalenek. W tle wieża kościoła św. Piotra i Pawła.

Okres XV – XVII wieku to okres wielu klęsk żywiołowych, epidemii i działań wojennych dewastujących miejscowość. Mimo tych kataklizmów, miasto podnosiło się ze zniszczeń i odbudowywało. Na znaczenie miasta wpływ miała obecność na jego terenie i w okolicy złóż gliny, pozwalająca na rozwój rzemiosła ceramicznego. Już w roku 1547 garncarz Jonasz Anders z Bolesławca wzniósł w mieście pierwszą garncarnię. W 1689 r. powstał pierwszy cech garncarski. W roku 1800 w Nowogrodźcu było 13 zakładów garncarskich, a w 1880 r. - 38 (ponad dwukrotnie więcej niż w rywalizującym z miastem Bolesławcu). Aż do XX wieku znaczna część mieszkańców utrzymywała się z produkcji wyrobów ceramicznych.

Wiek XIX i pierwsza połowa XX w. to okres przyspieszonego rozwoju i znaczących inwestycji. W 1900r. doprowadzono do miasta prąd elektryczny i rozpoczęto budowę oświetlenia miejskiego. W roku 1901 uruchomiono centralę telefoniczną, a w 1904 oddano do użytku dworzec kolejowy na nowo-wybudowanej linii kolejowej z Lwówka Śl., przez Nowogrodziec do Żagania.

Pod koniec II wojny światowej, podczas zaciętych walk w lutym 1945 roku, Nowogrodziec został bardzo poważnie zniszczony, zniszczeniu uległa wówczas znaczna część zabytkowej zabudowy w centrum. Po wojnie dodatkowo wyburzono część domów, w zamian stawiając proste bloki.

W porównaniu z poprzednim okresem, druga połowa XX w. – pomimo kilku inwestycji przemysłowych i komunalnych - to okres względnie wolnego rozwoju miejscowości.

Nowym impulsem prorozwojowym dla miasta i gminy było utworzenie w 2000 r. w pobliskich Wykrotach podstrefy Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie Nowogrodziec jest lokalnym ośrodkiem o funkcjach usługowych, przemysłowych i administracyjnych. Wzmocnienie tych funkcji, sanacja miejscowości i podniesienie jakości życia mieszkańców są kluczowymi celami gminy. Realizacji tych zamierzeń powinno sprzyjać szereg okoliczności – okrzepnięcie samorządności w Polsce w kilkanaście lat po przełomie ustrojowym, możliwość korzystania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, jak również lokalne atuty i zasoby. Długofalowe działania dotyczące modernizacji zabudowy w obrębie murów miejskich, rewitalizacja dawnego klasztoru, utworzenie terenów rekreacyjnych – wraz z szeregiem innych działań dot. infrastruktury komunalnej w mieście – mają na celu doprowadzenie do urzeczywistnienia wizji współczesnego, atrakcyjnego dla mieszkańców miasta o wyraźnie historycznym obliczu.

1.3. Struktura przestrzenna

Do początku XIX w. na przepływającej przez miasto Kwisie przebiegała granica saksońsko – pruska, oddzielająca saski (Nowogrodziec-) Odrzychów od pruskiego Nowogrodźca. Pewną odrębność przestrzenną tych jednostek można zauważyć także współcześnie. Obecna tkanka miejska nadal nosi ślady zniszczeń wojennych i częściowej powojennej odbudowy – często w zdeformowanej formie i skali – co odbija się na wizerunku miejscowości, w szczególności jego centrum.

Nad miastem dominuje wieża kościoła parafialnego św. Piotra i Pawła. Sam kościół, wraz z przylegającymi ruinami d. klasztoru stanowi kluczową bryłę w panoramie miasta. Dominantą lewobrzeżnej części miasta (Nowogrodziec – Odrzychów) stanowi wieża kościoła św. Mikołaja.

Centrum miejscowości stanowi Rynek o powierzchni prawie 5,5 tys. m². Ze względu na zniszczenia wojenne i powojenne rozbiórki oraz przebiegającą przez Rynek drogę wojewódzką miejsce to – potencjalnie atrakcyjne - nie stanowi obecnie w pełni przyjaznej dla mieszkańców i turystów wspólnej przestrzeni publicznej. Istniejące aktualnie projekty modernizacji nawierzchni, remontu budynku Ratusza oraz przebudowy 2 kamienic na cele kulturalne (Dom Kultury 'Promyk'), jak również plany zabudowy nie odbudowanego po wojnie kwartału przyrynkowego - w przypadku zrealizowania - przywrócą tę przestrzeń mieszkańcom, tworząc z Rynku atrakcyjne centrum miejscowości.

Budownictwo mieszkaniowe skoncentrowane jest na południe i południowy-wschód od historycznego centrum.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

2.1. Zasoby przyrodnicze

Nowogrodzic leży na obszarze atrakcyjnym pod względem przyrodniczym, nieopodal Borów Dolnośląskich i Pogórza Izerskiego. W samym mieście nie ma znaczących obiektów przyrodniczych, natomiast w bliskim sąsiedztwie, na terenie gminy Nowogrodzic, znajduje się 17 pomników przyrody na terenie czterech zabytkowych parków (w Wykrotach, Zebrzydowej, Gościszowie i Gierałowie). Znanym pomnikiem przyrody jest „bluszcz kolejarzy” oplatający jedną ze ścian stacji PKP w Zebrzydowej.

Nie wykorzystanym jak dotąd atutem przyrodniczym jest przepływająca przez miasto Kwisza, która wraz z przyległymi terenami może potencjalnie stanowić teren rekreacyjny - tym bardziej, że czystość rzeki ulega systematycznej poprawie.

2.2. Dziedzictwo kulturowe

W Nowogrodzcu znajduje się szereg ciekawych zabytków architektury, które przetrwały działania wojenne. Spośród bardziej interesujących można wymienić:

- Późnobarokowy kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła z lat 1788 - 1793, zbudowany na miejscu wcześniejszej świątyni. Bogaty wystrój wnętrza, m.in. ołtarz główny wykonany z drewna polichromowanego w stylu późnego rokoka / klasycystycznym. Wieża z roku 1880, wzniesiona z piaskowca w stylu renesansu włoskiego.

Fragment starego miasta. Wieża kościoła parafialnego.

- Ruiny klasztoru Sióstr św. Marii Magdaleny z 1769 roku, ufundowanego, jak głosi tradycja, w 1217 roku przez św. Jadwigę Śląską. W 1810 roku klasztor został przebudowany na potrzeby cywilne. W murze znajdują się kamienne epitafia z XVIII w. Od 1945 roku pozostaje w ruinie.
- Wieża widokowa z końca XIX w.
- Rynek:
 - Ratusz z roku 1795r., wzniesiony na miejscu wcześniejszej budowli z połowy XVII w.
 - kamienice w Rynku z XVIII – XIX w.
 - barokowa kamienna figura św. Jana Nepomucena stojąca na cokole, którego dolna część stanowiła podstawę fontanny lub statuy św. Trójcy.

Ratusz.

Kamienica przy Rynku. Finezyjne detale fasady.

- Fragmenty miejskich murów obronnych z XV w. (wykonane z ciosów piaskowcowych) wraz z relikdami baszt.
- Zabytkowa plebania z XVIII w. przy kościele parafialnym, z figurą św. Józefa nad wejściem.

- Kościół poewangelicki pw. św. Mikołaja z 1886r.

Kościół św. Mikołaja.

Cmentarz przy kościele św. Mikołaja.

- Słup milowy poczty saskiej z 1725 r., zlokalizowany przy dawnej granicy sasko-pruskiej. Jedyne zachowane w całości na terenie Polski.

Słup milowy poczty saskiej.

2.3. Pozostałe obiekty i tereny

Miasto dysponuje stadionem oraz trawiastym boiskiem piłkarskim, na których mogą odbywać się zawody sportowe i imprezy plenerowe.

Przez Nowogrodziec przebiegają wytyczone szlaki rowerowe:

- Żółty („Śląsko – Łużycki”: pętla Nowogrodziec - Kliczków – Bolesławiec – Gościszów)
- Czerwony (Lubań – Kliczków)
- Zielony (Nowogrodziec – Gryfów)
- Niebieski (pętla Nowogrodziec – Radostów – Gościszów – Ocice)

Obecnie (2007) w miejscowości funkcjonują 3 podmioty oferujące usługi noclegowe, a także kilka punktów gastronomicznych.

2.4. Infrastruktura społeczna

Zadania z zakresu polityki społecznej są realizowane głównie poprzez utworzone jednostki organizacyjne gminy miejsko-wiejskiej Nowogrodziec.

Oświata i wychowanie przedszkolne

W mieście funkcjonuje szkoła podstawowa (436 uczniów w roku szkolnym 2006/2007) oraz gimnazjum (447 uczniów w roku szkolnym 2006/2007). W ww. szkołach, oprócz nauki lekcyjnej, prowadzone są zajęcia pozalekcyjne - sportowe, plastyczne, informatyczne i inne. Na terenie miasta działa także jedno przedszkole publiczne, do którego uczęszcza 153

dzieci (2006). Przedszkole posiada sieć oddziałów (6) w pozostałych miejscowościach gminy.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Gmina Nowogrodzic realizuje zadania związane z ochroną zdrowia poprzez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowogrodźcu. Działalność SPZOZ w mieście jest prowadzona w ośrodku zdrowia. W mieście funkcjonuje też 60-łóżkowy Zakład Opiekuńczo-Leczniczy oraz dysponujący 6 łózkami Zakład Opieki Paliatywno-Hospicyjnej. Działania z zakresu pomocy społecznej są realizowane przez Miejsko Gminny Ośrodek Opieki Społecznej.

Liczba przychodni	2
Liczba praktyk lekarskich	3
Liczba aptek	2
Liczba hospicjów	1
Liczba zakładów opiekuńczo - leczniczych	1

Wybrane dane dotyczące placówek ochrony zdrowia i praktyk lekarskich (GUS, 2006).

Kultura, **sport i rekreacja**

Zadania z zakresu kultury i sportu realizuje Gminne Centrum Kultury i Sportu w Nowogrodźcu. Ośrodek prowadzi edukację artystyczną dzieci i młodzieży poprzez animowanie amatorskich działań artystycznych, upowszechnianie sztuki, kultywowanie bogatego dziedzictwa kulturowego regionu. Zajęcia z dziećmi i młodzieżą prowadzone są na bazie pracowni: plastycznej, fotograficznej, modelarskiej, a także sekcji: tańca towarzyskiego, tenisa stołowego, teatralnej, wokalne, języków obcych, muzyki rockowej, aerobiku, orkiestry dętej, kółka gier komputerowych. Pod patronatem Ośrodka działają 4 zespoły folklorystyczne i kapela ludowa z terenu gminy. GCKiS jest organizatorem szeregu imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na terenie miasta i gminy, m.in.: Dni Gminy Nowogrodzic, Nowogrodzic na Folkowo, Dożynki Gminne, Pecenica, Bieg Uliczny Nowogrodziecka Dziesiątka, halowy turniej piłki nożnej, turniej szachowy, halowa liga unihokeja i innych.

W strukturze GCKiS działa biblioteka dysponująca księgozbiorem liczącym 74.278 woluminów (2006).

W mieście istnieje stadion miejski zarządzany przez GCKiS.

2.5. Infrastruktura techniczna

Transport i komunikacja

Nowogrodzic wyróżnia się dobrą dostępnością komunikacyjną, niemniej obecne parametry i stan techniczny znacznej części dróg dojazdowych jest niezadowolający.

Przez miasto przebiega droga wojewódzka nr 357 relacji Radomierzyce (granica PL/D) – Osiecznica. W odległości kilku km od miejscowości przebiega droga krajowa nr 4 relacji Jędrzychowice (granica PL/D) – Korczowa (granica PL/UA) i nowobudowany fragment autostrady A4. Z Nowogrodźca prowadzą także drogi lokalne, m.in. do Lwówka Śląskiego, Wykrotów i Brzeźnika. Wybrane odległości drogowe z Nowogrodźca:

- Bolesławiec – 17 km
- Lubań – 17 km
- Zgorzelec / Gorlitz (D) - 37 km
- Jelenia Góra – 60 km
- Wrocław – 120 km

W Nowogrodźcu znajduje się stacja PKP. Miasto posiada bezpośrednie połączenia kolejowe

z Bolesławcem, Jelenią Górą, Legnicą i Zebrzydową.

Transport publiczny (PKS) zapewnia bezpośrednie połączenia m.in. z Lubaniem, Bolesławcem, Legnicą i Wrocławiem.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Energię elektryczną dostarcza EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. Oddział w Jeleniej Górze. Miasto posiada korzystne położenie względem głównych korytarzy zasilania dzięki wpięciu w główną linię tranzytową o napięciu 400 kV, relacji elektrownia Turów - centralna Polska. Redukcja wysokiego napięcia do napięć średnich i niskich następuje w rozdzielni w Nowogrodzcu. Sieć rozdzielcza średniego i niskiego napięcia na obszarze miasta jest w przeważającej mierze siecią kablową podziemną. Stan techniczny urządzeń sieci wysokich i średnich napięć jest dobry, stan sieci niskich napięć jest zadowalający.

Odbiorcy energii elektrycznej o niskim napięciu [gospodarstwa domowe]	1311
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych [MWh]	2748

Wybrane dane dot. zaopatrzenia w energię elektryczną (GUS, 2006).

Zaopatrzenie w gaz

Miasto jest zaopatrywane w gaz przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. - Gazownię Zgorzelecką. Gaz ziemny wysokometanowy jest dostarczany z gazociągu magistralnego pracującego w układzie pierścieniowym, zapewniającym wysoką pewność zasilania. W mieście istnieje stacja redukcyjna, przyjmująca gaz z rurociągu wysokiego ciśnienia (ok. 16 atm.) i rozdzielająca go do sieci średnich i niskich ciśnień. Zdolność produkcyjna stacji redukcyjnej zapewnia pełne zaspokojenie potrzeb użytkowników, w tym także dla celów grzewczych. Stan techniczny sieci rozdzielczej jest dobry.

Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	15
Czynne połączenia do budynków mieszkalnych [szt]	185
Liczba odbiorców gazu [gospodarstwa domowe]	353
- w tym ogrzewających mieszkania gazem [gospodarstwa domowe]	112
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych [tys. m ³]	200

Wybrane parametry opisujące sieć gazową miasta (GUS, 2006).

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzeniem w wodę, podobnie jak zadaniami z zakresu gospodarki ściekowej, zajmuje się „Hydro-Tech” Sp. z o.o.

Woda dla miasta ujmowana jest z dwóch studni, oba ujęcia posiadają stacje uzdatniania wody. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wynoszą 1440 m³/d. Stan techniczny sieci wodociągowej jest zróżnicowany, część sieci pochodzi sprzed II wojny światowej i wymaga pilnej modernizacji. Planowana jest modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej w ramach projektu „Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Nowogrodzic” (I Etap).

Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	17,4
Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt]	825
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [tys. m ³]	101,5
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	3807

Zaopatrzenie w wodę – wybrane dane (GUS, 2006).

Gospodarka ściekowa

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Nowogrodźca wynosi 3,3 km. Ścieki odprowadzane są do biologiczno – mechanicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Nowogrodźcu. Przepustowość oczyszczalni wynosi 589 m³/dobę. Odbiornikiem ścieków jest rzeka Kwisa. Planowana jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz budowa nowej oczyszczalni w ramach projektu „Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Nowogrodziec” (I Etap).

Liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię [osoba]	2147
Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	97
Ścieki oczyszczane komunalne odprowadzane ogółem [tys. m ³]	92,9

Gospodarka ściekowa – wybrane dane (GUS, 2006)

Odpady komunalne

Zbiórką odpadów stałych na terenie miasta zajmuje się Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Bolesławcu. Odpady wywożone są na składowisko odpadów w Trzebieniu.

Ciepłownictwo.

Budynki mieszkalne oraz obiekty użyteczności publicznej są zaopatrywane w ciepło przez przedsiębiorstwo „Hydro-Tech” Sp. z o.o., które dysponuje 2 kotłowniami lokalnymi i 2 zdalacznymi o łącznej mocy grzewczej kotłów 2,676 MW. Do sieci grzewczej podłączone są 303 mieszkania, jak również obiekty użyteczności publicznej (m.in. Urząd Miasta i Gminy, Gminne Centrum Kultury i Sportu, SP ZOZ).

Gospodarka mieszkaniowa

W zasobach mieszkaniowych Nowogrodźca jest 1274 mieszkań (2006). Stan techniczny substancji mieszkaniowej i poziom wyposażenia w urządzenia techniczno – sanitarne należy uznać za przeciętny.

Liczba mieszkań wyposażonych w wodociąg	1250
Liczba mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany	1163
Liczba mieszkań wyposażonych w łazienki	1137
Liczba mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	1035
Liczba mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy	272

Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne (GUS, 2006).

Zasobami komunalnym (179 lokali mieszkalnych oraz 9 lokali użytkowych) zarządza „Hydro-Tech” Sp. z o.o.

2.6. Gospodarka

Nowogrodziec jest lokalnym ośrodkiem usługowo-handlowym i przemysłowym. W mieście istnieje 17 spółek handlowych, w tym 9 z udziałem kapitału zagranicznego oraz 4 spółdzielnie (2007). Ponadto zarejestrowanych jest 211 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wśród ważniejszych podmiotów gospodarczych należy wymienić:

- Kopalnie Surowców Mineralnych „Surmin-Kaolin” S.A. - producent kaolinu, m.in. dla przemysłu ceramicznego, szklarskiego, papierniczego, cementowego,

- Klinkiernia „Ołdrzychów” Sp. z o.o. - producent cegły klinkierowej,
- Noelken sp. z o.o. - producent półproduktów do produkcji kosmetyków,
- Przedsiębiorstwo Konserwacji Urządzeń Wodnych i Melioracyjnych „Meliobud” Sp. z o.o. - usługi melioracyjno-wodociągowe, transportowe, rekultywacyjne.

Oprócz tego w mieście istnieje szereg sklepów, punktów usługowych, kilka hurtowni, działają serwisy samochodowe, poczta, stacja benzynowa.

Miasto Nowogrodzic posiada udziały w przedsiębiorstwie „Hydro-tech” Sp. z o.o., które realizuje zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, wytwarzania i dystrybucji energii cieplnej, jak również zarządzania zasobami komunalnymi.

Gmina Nowogrodzic posiada także udziały w Kamiennogórskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Rolnictwo odgrywa w gospodarce miejscowości stosunkowo małą rolę. Wg Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku, spośród przebadanych 2240 osób posiadających własne źródła utrzymania, pracę w rolnictwie jako główne źródło utrzymania wskazało 227 osób.

2.7. Kapitał społeczny

W Nowogrodźcu działa szereg organizacji społecznych. Przedstawiciele części z nich, poza aktywnością we własnych organizacjach, brali także udział w działaniach związanych z wypracowywaniem strategii rozwoju miasta i gminy, wskazują zadania do realizacji, itp.

Organizacje posiadające siedzibę w Nowogrodźcu:

- Stowarzyszenie Muzyczne w Nowogrodźcu
- Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „Chrobry” Nowogrodzic
- Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Nowogrodźcu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodźcu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowogrodźcu - Osiedle
- Gminny Szkolny Związek Sportowy - Nowogrodzic
- Uczniowski Klub Sportowy EURO-EKSPERT
- Ludowy Zespół Sportowy Szachy – Nowogrodzic

Niektóre spośród wymienionych organizacji realizują zlecane corocznie w drodze konkursów zadania publiczne gminy. Zadania te są zlecane na podstawie przyjętej *Strategii Rozwoju* oraz corocznych uchwał Rady Miejskiej *w sprawie przyjęcia programu współpracy Gminy i Miasta Nowogrodzic z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami uprawnionymi, prowadzącymi działalność pożytku publicznego* (w 2008: uchwała nr XXIV/167/08), jak również na podstawie ustaw o finansach publicznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

W niniejszym punkcie przytoczono wybrane atuty, problemy, zagrożenia oraz szanse w odniesieniu do miasta Nowogrodzic – w nawiązaniu do dokumentu nadrzędnego dla gminy Nowogrodzic, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Nowogrodzic zatwierdzona 5.12.2001r. (uchwała nr XXXI/285/01 w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Nowogrodzic).

Przedstawione niżej elementy analizy SWOT zostały zidentyfikowane podczas warsztatów z udziałem lokalnych liderów i uzupełnione w drodze indywidualnych badań moderatora warsztatów.

Na użytek niniejszego dokumentu zostały wyspecyfikowane wybrane elementy, które w istotnym stopniu dotyczą miasta Nowogrodzic. Dodatkowo zostały one uzupełnione o nowo-zidentyfikowane czynniki. Ponadto, zapisy zostały dostosowane do klasycznej analizy SWOT rozróżniającej czynniki wewnętrzne (siły, słabości) i zewnętrzne (szanse, zagrożenia).

SIŁY (MOCNE STRONY) - wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć pozytywny wpływ na rozwój miejscowości, wyróżniające miejscowość w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla rozwoju:

Atuty lokalizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> • położenie w sąsiedztwie granicy polsko-niemieckiej i polsko-czeskiej, centralne położenie w Europie, • położenie przy ważnych międzynarodowych i krajowych szlakach komunikacyjnych - drogowych oraz kolejowych, • bliskość ośrodków miejskich, takich jak: Bolesławiec, Gryfów Śląski, Lwówek Śląski, Lubań, Zgorzelec.
Atuty środowisko we	<ul style="list-style-type: none"> • nieskażone lub skażone w niewielkim stopniu środowisko naturalne, • sprzyjające turystyce ukształtowanie terenu, walory krajobrazowe, • korzystne warunki klimatyczne, stosunkowo długi okres wegetacji roślin, • duże i bogate przyrodniczo zasoby leśne okolic, bogate przyrodniczo zasoby fauny rzeki Kwisy.
Atuty społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • różnorodność i bogactwo kulturowe mieszkańców miasta i gminy, • istniejące organizacje społeczne • stosunkowo korzystna struktura demograficzna, • funkcjonowanie placówek służby zdrowia, oświatowych oraz przedszkola publicznego • lokalizacja na terenie miasta jednostek policji, straży pożarnej i straży miejskiej.
Atuty gospodarcze	<ul style="list-style-type: none"> • bliskie położenie podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej, • tradycje przemysłowe, • zasoby kopalin w okolicy (kaolin, piasek), • aktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz istniejące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
Atuty infrastrukturalne	<ul style="list-style-type: none"> • realistyczny program modernizacji gospodarki wodno-ściekowej, • wysoki poziom bezpieczeństwa energetycznego, gazowego
Atuty kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • istniejące obiekty zabytkowe.

SLABOŚCI – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na rozwój miejscowości, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, braki w potencjałach, obniżające pozycję miejscowości zarówno w oczach mieszkańców jak i podmiotów zewnętrznych:

Problemy dot. infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • niesatysfakcjonujący stan techniczny dróg i infrastruktury drogowej, • słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna, • zły stan dróg transportu rolniczego, • niedostateczna jakość wody pitnej będąca efektem przestarzałej sieci, • brak przygotowanych infrastrukturalnie terenów pod budownictwo jednorodzinne, • niewystarczające zabezpieczenie przeciwpowodziowe - regularne lokalne powodzie powodowane przez rzeki Iwnisę i Kwisę.
Problemy dot. kultury, rekreacji, turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczona oferta placówek kultury, • niedorozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i usług okołoturystycznych, • brak kompleksowego systemu turystycznej promocji miasta i gminy,
Problemy dot. ekologii	<ul style="list-style-type: none"> • stosunkowo niski poziom świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, • dzikie wysypiska odpadów, wysoki stopień tzw. niskiej emisji, nielegalna wycinka drzew,
Problemy dot. infrastruktury społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca baza placówek kultury, • niedostatek obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, • nieodpowiedni stan sanitarno-epidemiologiczny i niedostateczne wyposażenie w specjalistyczny sprzęt placówek służby zdrowia, • niedostateczne wyposażenie i stan techniczny placówek oświatowych.
Problemy dot. bezpieczeństwa i porządku publicznego, bezrobocia, patologii społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • wysoki stopień zagrożenia przestępczością odczuwany przez mieszkańców gminy, • niedostateczny poziom wyposażenia technicznego jednostki policji i straży miejskiej, • niski poziom bezpieczeństwa komunikacyjnego, • stosunkowo wysoki poziom bezrobocia, • niedostosowanie struktury wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców do aktualnych potrzeb rynku pracy, niski poziom wykształcenia wielu osób bezrobotnych, • zauważalne zjawiska patologii (gł. narkomania, alkoholizm, wandalizm).

ZAGROŻENIA - czynniki w otoczeniu utrudniające lub mogące utrudniać rozwój miejscowości, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju miejscowości dziedzinach:

Zagrożenia systemowe	<ul style="list-style-type: none"> • skala wyzwań cywilizacyjnych znacznie przekraczająca możliwości budżetu miasta i gminy /brak możliwości programu modernizacji bez zewnętrznego dofinansowania/, • duża konkurencja przy ubieganiu się o bezzwrotne środki pomocowe, • niestabilność ogólnokrajowych rozwiązań prawnych i duży stopień nieprzewidywalności kluczowych decyzji zw. ze środkami pomocowymi, • długi okres realizacji przedsięwzięć, włączając prace planistyczne i przygotowawcze, problemy proceduralne zw. z realizacją inwestycji, • emigracja i przenoszenie się - zwłaszcza młodzieży, do większych ośrodków miejskich, także jako efekt niedoinwestowania placówek kulturalno-oświatowych.
Zagrożenia zw. z infrastrukturą	<ul style="list-style-type: none"> • brak przygotowanych atrakcyjnych infrastrukturalnie terenów pod budownictwo jednorodzinne, co może powodować przenoszenie się mieszkańców poza miejscowość, • postępująca dekapitalizacja zasobów mieszkaniowych, • niebezpieczeństwo powodzi powodowane przez rzeki Iwnicę i Kwisę.
Zagrożenia zw. z bezrobociem	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowanie struktury wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców do aktualnych i przyszłych, nowoczesnych potrzeb rynku pracy, • utrwalanie w świadomości części mieszkańców zjawiska bezrobocia jako "sposobu na życie", • zagrożenia wynikające z bezrobocia: przestępczość, alkoholizm, narkomania, pauperyzacja, zacofanie, tzw. wtórny analfabetyzm.
Zagrożenia ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • realna możliwość degradacji środowiska wskutek niskiego poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców (np. palenie tworzyw sztucznych w paleniskach domowych, nielegalna wycinka drzew, dzikie wysypywanie odpadów), • prawdopodobieństwo degradacji środowiska naturalnego związane z potencjalnie nadmiernym rozwojem przemysłu.
Zagrożenia dot. służby zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • niebezpieczeństwo ograniczenia działalności placówek służby zdrowia ze względu na niewystarczający stan sanitarno-epidemiologiczny i wyposażenie techniczne.
Zagrożenia zw. z porządkiem publicznym	<ul style="list-style-type: none"> • spadek poziomu bezpieczeństwa, wzrost zjawisk patologicznych wskutek niedoinwestowania i niedofinansowania jednostki policji, straży miejskiej, braku systemu monitoringu wizyjnego, • niebezpieczeństwo rozwoju zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży spowodowane m.in. niewystarczającą ofertą kulturalną i rekreacyjną oraz niską jakością ofert zatrudnienia.

SZANSE – czynniki w otoczeniu sprzyjające lub mogące sprzyjać rozwojowi miejscowości, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju:

<p>Szanse zw. z aktywną rolą samorządu i prawno – finansowymi aspektami otoczenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realna możliwość wspierania przedsięwzięć ze źródeł zewnętrznych, gł. środków Unii Europejskiej, • możliwość wykorzystania faktów: stosunkowo wysokiego bezrobocia, pauperyzacji, zapóźnienia cywilizacyjnego jako istotnego argumentu w ubieganiu się o wsparcie ze strony „instytucji pomocowych”, • możliwość realizacji wielu zadań ważnych dla rozwoju gminy na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego, • możliwość rozwoju samorządowej współpracy transgranicznej, skłonność partnerów zagranicznych do tego typu współpracy, • możliwość prowadzenia stałej edukacji władz samorządowych gminy m.in. w zakresie interwencjonizmu lokalnego, pozyskiwania środków pozabudżetowych itp., • możliwość wspierania rozwoju lokalnych stowarzyszeń.
<p>Szanse zw. z rozwojem przedsiębior - -czości, gospodarką</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fakt poszukiwania przez inwestorów krajowych i zagranicznych atrakcyjnych inwestycyjnie miejsc w Polsce, • możliwość zmiany przeznaczenia gruntów rolnych o najniższej bonitacji na cele pozarolnicze, • malejące bezrobocie • prawna i finansowa możliwość realizacji programu wspierania rozwoju podmiotów gospodarczych oraz osób bezrobotnych, • zainteresowanie inwestorów kopalinami znajdującymi się w okolicach, • funkcjonowanie mechanizmów wspierających sektor rolny (np. dopłaty bezpośrednie), • rosnący zagraniczny i krajowy popyt na wyroby ceramiczne.
<p>Szanse zw. z turystyką</p>	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość dofinansowania działań promocyjnych oraz infrastrukturalnych (rewitalizacja, odnowa miejscowości) ze środków zewnętrznych, • stworzona przez środki masowego przekazu możliwość turystyczno-rekreacyjnego wypromowania każdej gminy, • rosnący popyt na usługi rekreacji weekendowej, usługi ekoturystyczne i agroturystyczne, wzrost popularności rekreacji rowerowej, moda na aktywny wypoczynek, • rosnący popyt na szeroko rozumiane produkty kultury wiejskiej, • stosunkowo wysoki popyt na turystykę historyczną i sentymentalną.

Mając na względzie ww. zidentyfikowane czynniki, działania gminy Nowogrodziec mają na celu wykorzystywanie *szans* i unikanie *zagrożeń* w celu wykorzystania *silnych stron* i redukowaniu *słabych stron* miejscowości. Ubieganie się o środki zewnętrzne, w tym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, realizuje ww. założenie. Wykorzystywanie zewnętrznych źródeł dofinansowania - bez których realizacja wielu zadań nie byłaby możliwa - służy wzmocnieniu potencjału miejscowości, jego odnowie, zwiększeniu poziomu życia mieszkańców. Społeczność lokalna została włączona w realizację programu odnowy poprzez wskazywanie (także na etapie tworzenia strategii

gminy) najważniejszych zadań do realizacji. Starania o środki na realizację wskazanych przedsięwzięć należy rozpatrywać nie tylko w aspekcie 'technicznej' odnowy miejscowości. Istotnym jest też fakt, iż realizacja zamierzeń wskazanych do realizacji przez mieszkańców może dodatkowo zaktywizować społeczność lokalną, wzmocnić poczucie podmiotowości mieszkańców i ich związek z miejscowością.

4. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania, cel, przeznaczenie	Prognozowany okres realizacji, harmonogram	Szacunkowy koszt zadania [PLN]	Potencjalne źródła finansowania
1.	Realizacja - w ramach programu „Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Nowogrodzic” (I Etap) – nw. zadań w mieście Nowogrodzic: - budowa oczyszczalni ścieków, - budowa systemu kanalizacji ściekowej - budowa sieci wodociągowych	Polepszenie jakości życia mieszkańców, wzrost dostępności do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, zwiększenie bezpieczeństwa ekologicznego. Zakres zadania: budowa oczyszczalni ścieków, budowa systemu kanalizacji ściekowej, budowa sieci wodociągowych	(2007) 2008-2015	35.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne - 5,5 % • UE (FS) - 72 % • WFOŚiGW - 22,5 %
2.	Przebudowa układu drogowego - zmiana organizacji ruchu w obrębie starego miasta, remont chodników, oświetlenia i sygnalizacji	Modernizacja sieci drogowej, wzrost bezpieczeństwa komunikacyjnego i ogólnego użytkowników, podniesienie walorów estetycznych, zwiększenie atrakcyjności turystycznej. Zakres robót: ul. Krótka, ul. Kościuszki, Rynek	2009-2010	900.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100%
3.	Remont budynku zabytkowego Ratusza, Etap I: Remont pokrycia dachowego Etap II/III: Wymiana okien, remont elewacji, wymiana instalacji, remont pomieszczeń	Zabezpieczenie budynku użyteczności publicznej przed dekapitalizacją, polepszenie dostępności dla użytkowników, podniesienie walorów estetycznych, renowacja obiektu zabytkowego, zwiększenie atrakcyjności turystycznej. Zakres prac: remont dachu, elewacji, pomieszczeń, wymiana okien.	2008-2010	1.100.000 <i>Etap I: 434.000</i> <i>Etap II/III: 666.000</i>	I etap <ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100% II/III etap <ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 25% • UE (PROW 2007 - 2013) – 75%

4.	Rewitalizacja starego miasta	Wzrost atrakcyjności turystycznej, poprawa estetyki, modernizacja infrastruktury komunalnej. Remont dachów, elewacji, modernizacja instalacji przyłączy, nawierzchni, małej architektury	2010-2015 <i>Etap I: 2007-2010</i>	5.000.000 <i>Etap I: 500.000</i>	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 25% • UE – 75%
5.	Remont i rozbudowa systemu oświetlenia drogowego. Etap I-III	Wzrost bezpieczeństwa komunikacyjnego i ogólnego, obniżenie kosztów eksploatacyjnych. <i>Etap I: ul. Kaolinowa, ul. Chrobrego</i>	2008-2015 <i>Etap I: 2007-2010</i>	1.500.000 <i>Etap I: 500.000</i>	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100%
6.	Remont Przedszkola Publicznego	Polepszenie warunków opieki nad dziećmi, wzrost bezpieczeństwa, obniżenie kosztów eksploatacyjnych. Remont kapitalny budynku przedszkola wraz z zagospodarowaniem terenu.	2009	650.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 15% • UE (RPO) – 85%
7.	Kompleks sportowo – rekreacyjny przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum.	Rozwój bazy sportowej. Zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu, zapobieganie patologiom. Budowa kompleksu boisk ORLIK 2012 w ramach programu 'Boisko w mojej gminie'.	2008	1.570.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 58% • MSiT – 21% • UMWD – 21%
8.	Budowa nowych i remont istniejących placów zabaw dla dzieci oraz urządzeń rekreacyjnych dla młodzieży	Zwiększenie oferty spędzania czasu dla dzieci, wzrost bezpieczeństwa. Budowa i wyposażenie placów zabaw i urządzeń rekreacyjnych.	2009-2012	120.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100%
9.	Przebudowa Domu Kultury „Promyk”.	Modernizacja placówki kultury, uatrakcyjnienie oferty kulturalnej miasta. Zakres zadania - adaptacja pomieszczeń DK 'Promyk' i pomieszczeń przyległych, w tym wielofunkcyjna sala konferencyjno – widowiskowa.	2008-2010	3.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 25% • UE (RPO) – 75%
10.	Modernizacji i wyposażenie SP ZOZ w Nowogrodźcu	Zwiększenie poziomu opieki zdrowotnej. Ograniczenie kosztów eksploatacyjnych. Zakres zadania: remont pomieszczeń,	2009-2012	500.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne 25% • UE (RPO) 75%

		dachu, termomodernizacja, doposażenie Ośrodka Zdrowia.			
11.	Urządzenie nowego placu targowego przy ul. Ogrodowej.	Polepszenie warunków handlu. Wspieranie drobnej przedsiębiorczości. Urządzenie placu targowego.	2008	60.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100%
12.	Rozwój i modernizacja pozostałej sieci drogowej: modernizacja infrastruktury drogowej (chodniki, oznakowanie, sygnalizacja itp.), budowa dróg dojazdowych do osiedli mieszkaniowych, garaży, budowa miejsc postojowych, itp. W tym współfinansowanie zadań na drogach innych niż gminne. Etapy I-IV	Modernizacja sieci drogowej, wzrost bezpieczeństwa użytkowników, zwiększenie dostępności terenów, skrócenie czasu przejazdu. <i>Etap I: ul. Kolejowa – droga powiatowa nr 2326D, budowa parkingu i chodnika przy ul. Sienkiewicza, budowa drogi do przyszłych garaży przy ul. Mickiewicza</i> <i>Etap II: ul. H. Brodatego – przebudowa drogi gminnej z modernizacją kanalizacji deszczowej,</i> <i>Etap III: ul. Kamienna – budowa drogi – korytowanie, podbudowa, nawierzchnia</i>	2008-2015 <i>Etap I: 2008</i> <i>Etap II – III: 2009 - 2012</i>	2.500.000 <i>Etap I: 430.000</i> <i>ETAP II - III: 1.570.000</i>	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100%
13.	Rewitalizacja ruin zabytkowego klasztoru Sióstr św. Marii Magdaleny.	Konserwacja murów obronnych i ruin klasztornych. Zabezpieczenie obiektu przed dalszą degradacją, zabezpieczenie przyszłych użytkowników (barierki, murki, etc.), wykorzystanie obiektu w celach turystyczno – rekreacyjnych.	2008-2011	950.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 25% • UE – 75%
14.	Monitoring miasta Nowogrodzic.	Zadanie ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie zjawiskom patologii. W zakres zadania wchodzi utworzenie centrum monitoringu oraz zakup samochodu dla straży miejskiej.	2009-2010	410.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 35% • środki obce – 65%
15.	Budowa cmentarza komunalnego	Zapewnienie miejsca pochówku.	(2007) 2008-	3.870.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100%

		Budowa cmentarza komunalnego.	2015		
16.	Informatyzacja Urzędu Miejskiego	Ułatwienie mieszkańcom, inwestorom korzystanie z usług urzędu. W zakres zadania wchodzi m.in. rozbudowa sieci informatycznej, zakup serwera, stacji roboczej, drukarek, czytnika e-podpisu, kiosku dostępowego dla mieszkańców.	2008-2010	800.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 20%, • UE – 80%
17.	Remont dróg transportu rolniczego	Polepszenie dojazdu do terenów użytkowanych rolniczo.	2009 - 2012	400.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 20% • FOGR – 80%
18.	Modernizacja strażnicy OSP	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców, zapobieganie i ograniczenie skutków katastrof. Remont remizy OSP, utworzenie stanowiska dowodzenia – Gminne Centrum Reagowania Kryzysowego	2009-2010	450.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 100%
19.	Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Mickiewicza – Etap I	Zwiększenie bezpieczeństwa ekologicznego, uporządkowanie terenów zdegradowanych. Rekultywacja składowiska.	2008-2010	3.650.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 20% • UE – 80%
20.	Rozbudowa biblioteki przy GCKiS.	Modernizacja placówki kultury, uatrakcyjnienie oferty kulturalnej miasta. Zakres zadania - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remont pomieszczeń - czytelnia naukowa, sala komputerowa, zaplecze socjalne.	2008-2010	350.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 25% • środki UE – 75%
21.	Zakup autobusu szkolnego	Zakup autobusu na potrzeby dowozu uczniów do szkół. Zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.	2011	450.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 15% • środki obce – 85%
22.	Utworzenie terenów rekreacyjnych.	Zwiększenie atrakcyjności miasta. Stworzenie możliwości spędzania czasu wolnego, przeprowadzania imprez kulturalno-rekreacyjnych.	2012-2015	1.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne – 25% • UE – 75%

		Zagospodarowanie terenów w pobliżu Kwisy na cele rekreacyjne.			
--	--	---	--	--	--

„Plan Odnowy Miejscowości Nowogrodziec na lata 2008 – 2015” opracowano na podstawie *Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013*, z uwzględnieniem zaleceń Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi opublikowanych na stronie internetowej ministerstwa poświęconej ww. programowi. Tytuły (4) rozdziałów pozostawiono w oryginalnym brzmieniu zgodnym z ww. rozporządzeniem.

Autor:

Niniejszy dokument został przygotowany przez Tomasza Śliwę na zlecenie Gminy Nowogrodziec

Zdjęcia autora. Źródło mapy na str.1: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.